

Natuurmonumenten

**BROEDVOGELINVENTARISATIE
VAN DE
MAATPOLDER BUITENDIJKS IN 2025**

Marc van Houten

**BROEDVOGELINVENTARISATIE
VAN DE
MAATPOLDER BUITENDIJKS IN 2025**

Marc van Houten

VOGELWERKGROEP HET GOOI EN OMSTREKEN

Hilversum, 2025

Rapportnummer: 335

eISSN: 3050-4643

© Copyright 2025 – Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken Hilversum.

Overname van gegevens is alleen toegestaan met bronvermelding en na schriftelijke toestemming van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken.

‘Bedenk dat heel lang geleden alles anders was.’

Frank Boeijen

Uit: *Paradijs*

1993

INHOUD

Blz.

SAMENVATTING

1	INLEIDING	5
2	TERREINBESCHRIJVING EN BEHEER	5
3	METHODE	6
4	WEERSOMSTANDIGHEDEN	6
5	RESULTATEN	7
	5.1. Toelichting bij de broedvogelsoorten	7
	5.2 Waarnemingen van niet-broedvogels	9
	5.3 Andere waarnemingen	11
	5.4 Rode- en Oranje lijst soorten	12
6	GLUREN BIJ DE BUREN	12
7	CONCLUSIE EN SLOT	13
8	DANKZEGGING	14
9	GERAADPLEEGDE LITERATUUR	14

BIJLAGEN

Bijlage 1	Soorten en territoria van broedvogels van de Maatpolder Buitendijks in 2025, 2024, 2023, 2021, 2019, 2017, 2015, 2013, 2011, 2009, 2008, 2007, 2005, 2003, 2002, 1999 en 1989
Bijlage 2	Territoriakaarten per soort in 2025.

SAMENVATTING

Dit rapport presenteert de resultaten van het broedvogelonderzoek in de Maatpolder Buitendijks (Sovon-plot 85771) in 2025. Het tien hectare grote graslandgebied is in 2020 volledig heringericht. De inventarisatie leverde dertien verschillende broedvogelsoorten op, goed voor 76 territoria. Onder de primaire weidevogels werden scholekster (6), kievit (13), grutto (15), tureluur (13), maar ook kluut (8) vastgesteld. De aantallen van deze soorten zijn aanzienlijk gestegen ten opzichte van eerdere jaren. Ook de eendenfauna was opvallend goed vertegenwoordigd met bergeend (5), smient (1), zomertaling (1), slobbeend (6) en kuifeend (1) in de hoofdrol. Van deze soorten staan zomertaling, slobbeend, smient, grutto en tureluur op de Rode lijst.

Anekdotisch wordt het pendelgedrag van kluten tussen een zuidelijk gelegen plas-dras gebied en het buitendijkse terrein toegelicht. Tot slot komen ook niet-broedvogels en andere faunistische elementen aan bod.

1 INLEIDING

Dit rapport beschrijft de resultaten van de broedvogelinventarisaties die in 2025 zijn uitgevoerd in de Maatpolder Buitendijks, gelegen aan de zuidelijke Eemmeerkust (bij Sovon bekend als ‘plot 85771’). Op verzoek van Natuurmonumenten wordt dit gebied sinds 2024 op gestandaardiseerde wijze gemonitord en gedocumenteerd door de auteur.

Het rapport biedt Natuurmonumenten de mogelijkheid om het effect van het uitgevoerde beheer op de voet te volgen en waar nodig bij te stellen. Voor evaluatie en planning zijn gedetailleerde vogelgegevens nodig die zich lenen voor ecologische interpretatie.

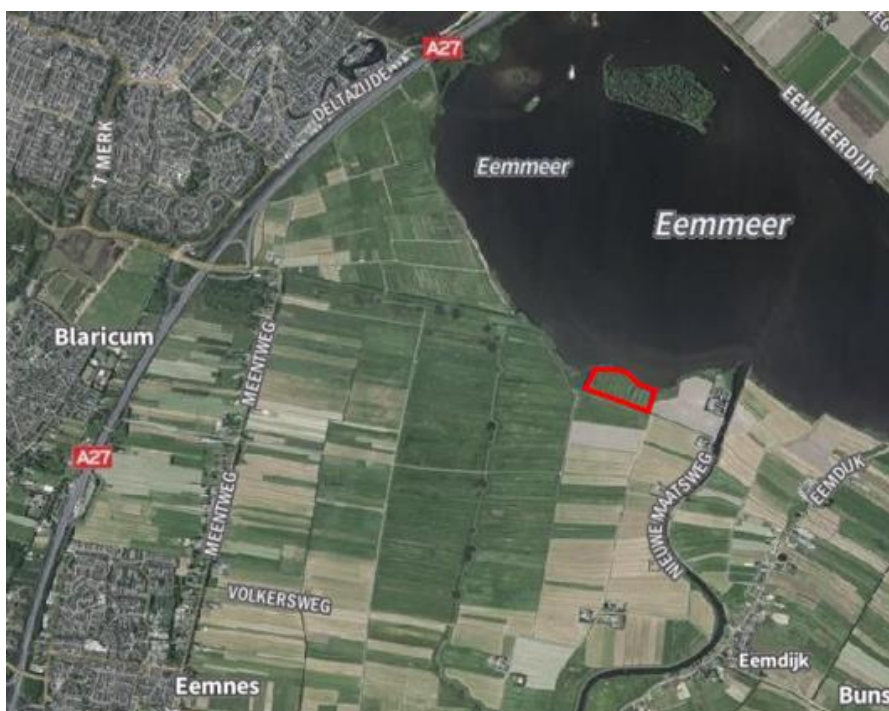
2 TERREINBESCHRIJVING EN BEHEER.

De Maatpolder Buitendijks ligt ingeklemd in het reservaat Eempolder Buitendijks, Sovon ‘plot 2288’, met in het oosten Jachthaven ’t Raboes en rivier de Eem, en in het westen de Gooyersgracht. Aan de noordzijde grenst het gebied aan het Eemmeer, aan de zuidzijde de Kaaimaatkade en daarachter de gewestelijke Eempolder.

Het grasland heeft een profiel dat doet denken aan een uitgerekte golfplaat en wordt beheerd als plas-drasgebied. Met behulp van een windmolen wordt de waterstand iets later in het vestingsseizoen van de primaire weidevogels verhoogd dan in andere polderreservaten in Eemland.

Circa één tot twee weken voor de grasoogst wordt het waterpeil trapsgewijs verlaagd. Dit jaar zijn de percelen op 23 juni vrijgegeven. Voorafgaand hieraan controleert Niek van ’t Klooster, coördinator Natuurbeheer in Eemland, of de weidevogels zijn vertrokken. Afhankelijk van de weersomstandigheden en toegankelijkheid wordt er na deze datum gemaaid. Indien nodig volgt een tweede maaibeurt. Daarna worden schapen ingezet voor begrazing. Tijdens het telseizoen is de kade eveneens begraaasd met schapen.

Voor een uitgebreide terreinbeschrijving en beheergeschiedenis wordt verwezen naar de rapportage van Van Houten (2024).

Figuur 1. Ligging en begrenzing van het geïnventariseerde gebied.

3 METHODE

De inventarisaties zijn uitgevoerd in vijf bezoeken en leverde nauwkeurige informatie op over aantallen, verspreiding en dichtheid van territoria van (weide)vogels. De rondes vonden plaats tussen begin april en half juni, met minimaal tien dagen tussen elke ronde, conform de richtlijnen van het BMP- methode (Vergeer *et al.* 2016). Verreweg de meeste veldbezoeken vonden plaats in de ochtenduren; ongunstige weersomstandigheden werden zoveel mogelijk vermeden.

Om de circa 50 meter is de zuidelijke Kaaimaatkade vanaf de buitenzijde beklommen om, behoedzaam, iets boven de kade uitkomend, met behulp van een verrekijker de greppels en grasakkers systematisch af te zoeken. Vrijwel alle waarnemingen zijn ingetekend op een veldkaart, met vermelding van soort, geslacht en gedragscode. Er is nadrukkelijk gelet op territorium- en nestindicatief gedrag, zoals baltsen en alarmeren. Waarnemingen van broedende vogels, gevonden nesten en families met pullen zijn zorgvuldig vastgelegd. Er is niet actief naar nesten gezocht.

De eerste twee bezoeken waren vooral belangrijk voor Kievit en grutto, die tot begin mei goed zichtbaar zijn. De volgende twee bezoeken richtten zich op scholekster, tureluur en eenden. Bij eenden is extra alertheid vereist: late doortrekkers kunnen al gepaard zijn en overzomeren komt voor. Er is kritisch gekeken naar duidelijke broedindicaties, zoals alarmerende vogels bij roofvogelpassages, waakzame woorden of ouders met jongen.

Het laatste bezoek in juni was gericht op alarmtelling, ter vaststelling van het reproductief succes van met name grutto en tureluur. Ook is gelet op simulatie van verlamingsverschijnselen bij eenden.

Daarnaast zijn gegevens verzameld van niet-broedvogels en andere faunistische elementen. De relatie van vogels tot het omliggende gebied is eveneens gevolgd, relevant voor een relatief klein en open terrein. Alle gegevens zijn ingevoerd in de BMP-database van Sovon.

De verdeling van de inventarisaties over maanden, dagdelen en duur is weergegeven in Tabel 1.

Datum	Inventarisatietijd	Telduur (in min.)
07-04	7:05-8:20 uur	75
19-04	6:45-8:10 uur	85
04-05	6:20-8:05 uur	105
19-05	5:50-6:45 uur	55
09-06	5:20-6:15 uur	55
Totaal		375

Tabel 1. Veldbezoeken, inventarisatietijd en telduur in 2025.

In 2025 is 6:15 uur besteed aan inventarisatie in Maatpolder Buitendijks.

4 WEERSOMSTANDIGHEDEN

Het weer tijdens het broedseizoen van 2025 wordt beoordeeld aan de hand van de maandoverzichten van het KNMI.

Winter 2024-2025 (december, januari en februari) kenmerkte zich voorafgaand aan het broedseizoen als vrij zacht en iets aan de sombere en droge kant.

Met een gemiddelde temperatuur in De Bilt van 4,5°C tegen een langjarig gemiddelde van 3,9°C was de winter als geheel vrij zacht. Deze periode als geheel telde ca. 40 droge dagen, waarvan bijna de helft in februari, ongeveer tien meer dan normaal.

Lente 2025 (maart, april, mei) was zacht, zeer droog en zeer zonnig.

Met een gemiddelde temperatuur van 10,9°C tegen een langjarig gemiddelde van 9,9°C was de lente zacht. Daarmee eindigt het voorjaar op de zesde plek van zachtste lentes sinds 1901.

Alle drie de maanden waren zachter dan gebruikelijk.

Deze maanden waren zeer droog met gemiddeld over het land 68 millimeter neerslag tegen een langjarig gemiddelde van 148 millimeter. Het was daarmee de op twee na droogste lente sinds tenminste 1906. Maart was zeer droog met gemiddeld over het land 6 millimeter neerslag tegen normaal 53 millimeter. Daarmee was het op de automatische weerstations de droogste maart sinds het begin van de metingen in 1906. April was iets minder droog, maar de hoeveelheid neerslag lag met 30 millimeter neerslag nog steeds ruim onder het langjarig gemiddelde van 40 millimeter. Mei was met gemiddeld 32 millimeter neerslag tegen een langjarig gemiddelde van 55 millimeter ook droog.

Het neerslagtekort, het verschil tussen de neerslag en de verdamping, stond aan het einde van de lente gemiddeld over het land op ongeveer 125 millimeter. Daarmee behoort het groeiseizoen, dat van april tot en met september loopt, tot nu toe tot de 5% droogste.

De lente was zeer zonnig met over het land gemiddeld 796 uren zon tegen een langjarig gemiddelde van 567 uur.

Het weer beïnvloedt de activiteit van vogels en daarmee de doelmatigheid van het inventariseren. Harde wind, neerslag en lage temperaturen vormen belemmerende factoren. Ook bij hoge temperaturen neemt de territoriale activiteit van veel vogelsoorten merkbaar af. Tijdens de inventarisatie waren de weersomstandigheden over het algemeen gunstig. Er was dan ook geen sprake van belemmeringen door het weer.

Dezelfde greppel met zicht richting noord, 7 maart 2025 en 9 juni 2025

5 RESULTATEN

5.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten

Grote Canadese gans 1(0) territorium

Op 4 mei werd een paar met vijf kuikens opgemerkt, goed voor een territorium. Of daadwerkelijk is gebroed, blijft onzeker. Op 19 mei is een solitaire vogel gezien.

Bergeend 5(2) territoria

Topjaar voor deze kleurrijke soort, in uiterlijk en gedrag. Op 19 april werd een paar met 25 jonge pullen waargenomen in een geul. Op 9 juni ging het om drie ouderparen, met respectievelijk één, zeven en negentien jongen. Daarnaast nog twee alarmerende paren. Het is bekend dat bergeenden goede kuikenoppassers zijn. Vaak zijn dit de oudervogels van een aantal jongen, maar ook koppels van verloren broedsels of dominante koppels vervullen deze rol. De kuikens zelf hebben een aangeboren neiging zich aan te sluiten bij andere groepen kuikens (Beintema, 2019). De kuikens groeien zo veilig op. Omringd door leeftijdgenootjes kunnen ze zich als het ware verstoppen tussen de andere kuikens wanneer er gevaar dreigt: een soort risicospreiding. Opmerkelijk is dat het babysitten de volwassen verzorgers vaak geen direct voordeel oplevert. Toch is het niet volledig belangeloos: als begeleider kunnen bergeenden zelf controleren welke jongen in het midden van de groep bevinden. Zo houden ze hun eigen jongen altijd veilig.

Smient 1(0) territorium

Op 19 mei werd een wakend mannetje smient waargenomen. De vogel bevond zich langs de rand van een geul en zwom het water op bij het zien van de inventariseerder, waarbij hij enkele rondjes draaide. Van 'echt' alarmeren was geen sprake.

In Nederland is de smient een zeer talrijke wintergast, met naar schatting tussen de 820.000-950.000 exemplaren, maar een zeldzame broedvogel (Boele A. *et al*, 2025). Jaarlijks verblijven er tijdens de broedtijd enkele tientallen paartjes in ons land. Het is onduidelijk of daarbij ook ontsnapte of losgelaten vogels betrokken zijn. Aannemelijk is dat het grotendeels om overzomeraars gaat, aangezien zekere broedgevallen zeldzaam zijn. Vrijwel alle broedgevallen worden vastgesteld in waterrijke poldergebieden in het westen en noorden van het land, inclusief het rivierengebied. In 2024 werden in twaalf gevallen met een hogere broedcode (minstens alarm) en elf mogelijk overzomerende paartjes waargenomen. Meldingen van nesten of pullen ontbraken.

Krakeend 3(5) territoria

Op 9 juni werd in de westelijke geul een vrouwtje met drie pullen waargenomen.

Zomertaling 1(0) territorium

Op 9 juni werd een wakend mannetje waargenomen. Het lichaam, op hals en kop na, bevond zich deels verscholen in de oevervegetatie.

Slobeend 6(5) territoria

Op 19 april werd een club van zes baltsende slobeendmannen waargenomen waarbij de groenblauwe koppen verticaal op en neer gingen, gedrag wat je niet vaak ziet zonder aanwezige vrouwtjes. Op 19 mei zijn drie wakende mannetjes genoteerd. Op 9 juni volgden twee vrouwtjes met pullen, waarvan één een opvallend staaltje *distraction display* vertoonde ter bescherming van haar vier jongen.

Kuifeend 1(1) territorium

Deze duikeend is afhankelijk van diepere sloten. In dit gebied komen alleen de ringsloot en een enkele geul daarvoor in aanmerking.

Meerkoet 3(5) territoria

Op 4 mei werd een broedende meerkoet waargenomen.

Scholekster 6(3) territoria

Op 4 mei werd onder de zuidelijk gelegen Kaaimaatkade een levendige 'tepiet-ceremonie' van vijf scholeksters waargenomen. Op 9 juni konden drie fel alarmerende paren niet worden gemist.

Kluut 8(4) territoria

De eerste drie exemplaren zijn, buiten de inventarisatie om, op 7 maart waargenomen. Tijdens de eerste telronde op 7 april werden twintig vogels geteld. Op 19 april vormden zich, naast tien exemplaren, de eerste twee paren. Er is op drie locaties gebroed. Op 4 mei zijn zes broedende vogels geteld. Op 19 mei werden veertien exemplaren en drie broedende vogels opgemerkt.

Kievit 13(9) territoria

Op 7 april werd één broedende vogel waargenomen, gevolgd door twee nieuwe broedgevallen op 19 april. Tijdens de inventarisatie van 4 mei zijn acht groepjes donsjongen geteld, plus een broedend vrouwtje. Op 19 mei werden nog drie families opgemerkt en op 9 juni tenslotte twee alarmerende paren. Wat die laatste teldag werd een kievithaan gezien met een lamme rechtervleugel (niet geveinsd).

Grutto 15(6) territoria

Opvallend dit teljaar: er werd geen enkele broedende grutto waargenomen. Wél alarmerende vogels: drie paren op 19 mei en elf op 9 juni. Dit resulteerde in vijftien territoria, een hoog aantal voor een gebied van tien hectare. Verheugend, want naar schatting broeden er nog slechts 26.000 – 27.000 broedparen in Nederland.

Tureluur 13(9) territoria

Op 19 mei zijn twee alarmerende paren waargenomen. Daarbij viel op dat een deel van deze soort het zuidelijk gelegen plas-drasgebied van Rigter als foerageergebied gebruikte. Op 9 juni zijn maar liefst dertien alarmerende paren geteld. Wát een rijkdom!

5.2 Waarnemingen van niet-broedvogels

Blauwe reiger Op 19 mei vloog een blauwe reiger over het gebied, met de nodige aandacht van alarmerende kieviten en grutto's.

Grauwe gans Enkele exemplaren verbleven op 4 mei nabij een groep brandganzen. Op 19 mei zijn vijf vogels waargenomen.

Brandgans Op 4 mei vlogen bij aankomst van de inventariseerder (6:20 uur) circa duizend brandganzen het gebied uit. De helft vloog richting Noordpolder (gem. Eemnes), de rest noordwaarts. Tijdens de laatste telling op 9 juni zijn nog 31 exemplaren geteld.

Nijlgans Op 19 mei is één exemplaar waargenomen.

Smient Op 7 april zijn 127 druk foeragerende smienten geteld, met een lichte meerderheid aan mannetjes. Op 19 april werd in de meest westelijke greppel nog één paar gezien. Tijdens de telling van 4 mei zijn dertien foeragerende paren waargenomen.

Krakeend Op 4 mei zijn circa 109 krakeenden geteld, verdeeld over zes greppels (8+10+11+15+15+50), met een sekseverhouding van 1:1. Op 19 mei waren er 55 exemplaren, waarvan 90% man en 10% vrouw. Op 9 juni zijn twaalf mannen waargenomen.

Wintertaling Tijdens de eerste telronde op 7 april verbleven 49 foeragerende wintertalingen in het gebied, met een gelijkwaardige sekseverhouding. Op 4 mei zijn vier foeragerende paren geteld.

Slobeend Op 7 april zijn tien voedselzoekende slobeenden waargenomen en op 4 mei zijn vier foeragerende mannen. Op 9 juni zijn zestien mannetjes geteld, waarvan enkele in eclipskleed.

Zicht richting oost, 9 juni 2025.

Buizerd Op 19 mei veroorzaakte een overvliegende buizerd paniek onder de aanwezige vogels.

Kleine plevier Op 7 april is een foeragerend paar waargenomen.

Bontbekplevier Op 7 april is een mannetje gezien. Tijdens de vroege ochtendtelling van 19 mei verbleven 21 bontbekplevieren in het plas-dras van Rigter, waaronder drie families met elk drie pullen. Kennelijk voelen deze pioniers zich daar goed thuis.

Kemphaan Op 19 april verbleven zeven kemphanen, waaronder twee hennen, van deze jaarlijks schaarser wordende trekvogel, in het westelijk deel van het telgebied. Hoewel nog in rui naar het baltskleed, namen enkele honkmannetjes de zogenaamde 'half-laag houding' aan, een stilstaande pose. Plots richtten de vogels zich op, zakten door de poten, vlogen op en verdwenen in een mum van tijd noordwaarts. Kort daarna vlogen ook eenden en steltlopers het gebied uit. 460 meter oostwaarts stond een persoon in camouflagekleding met camera en telelens boven op de kade.

Dit schuwe gedrag bracht mij zo'n vijfendertig jaar terug in de tijd. In het Eemland waren vrijwel geen vaste baltsplaatsen meer. Hier en daar waren kemphaanmannetjes geneigd nieuwe arena's te vormen. Als er een auto of tractor op zo'n 100 meter langsreed, vlogen de vogels al op om niet lang daarna weer te landen en weer verder te baltsen. Door het onstabiele karakter droogden deze plekken langzaam op.

Bij de volgende telling op 4 mei zijn elf kemphanen opgemerkt: drie fraai uitgekleurde honkmannen, één (nog) kale man en de rest hennen. Naast foerageren werd er 'voorzichtig' gebaltst. Helaas verstoorde een overvliegende raaf de groep, die daarop verdween.

Grutto Op 7 april verbleven drie groepjes van 5, 25 en 43 exemplaren in het noordelijk deel van het telgebied, mogelijk vanwege beter overzicht. De vogels zaten enigszins gescheiden van de IJslandse grutto's. Op 19 april zijn vijf vogels gezien. Op 9 juni rustten circa 125 grutto's in het buitendijkse gebied, verspreid in groepjes van maximaal 25.

IJslandse grutto Op 7 april zijn twee groepjes van acht en 23 vogels waargenomen.

Rosse grutto Op 19 april is deze weinig waargenomen kustvogel aangetroffen in de Maatpolder Buitendijks. Als een zoetwatergrutto foerageerde hij met vijf *Limosa*'s mee in het westelijk deel van het gebied. De iets opgebogen snavel, kortere nek en poten waren goed vergelijkbaar. Opmerkelijk is dat drie dagen later, op 22 april, een exemplaar werd gezien bij vogelkijkhut 'Gooyersgracht' en op 23 april in reservaat De Helling, langs rivier de Eem (bron: Waarnemingen.nl).

Tureluur Op 9 juni zijn ook rustende tureluurs waargenomen: zestien exemplaren samen.

Bosruiter Op 4 mei verbleven maar liefst acht bosruiters in het telgebied, allen foeragerend.

Witgat Op 7 april vloog één exemplaar laag over het gebied richting oost. Tijdens de telling van 19 april vlogen drie exemplaren in dezelfde richting.

Groenpootruiter Op 19 mei is een oostwaarts vliegende groenpootruiter waargenomen.

Regenwulp Op 19 april vloog een roepende regenwulp over het telgebied richting zuid.

Kokmeeuw Zeven foeragerende kokmeeuwen zijn op 7 april waargenomen. Op 9 juni is een vrij verse dode vogel aangetroffen, mogelijk als gevolg van vogelgriep.

Kleine mantelmeeuw Op 19 mei werd een laag overvliegende kleine mantelmeeuw verjaagd door een luchtmacht van kieviten en grutto's.

Graspieper Op 7 april trokken circa 45 vogels oostwaarts over het gebied.

Gele kwikstaart Tijdens het bezoek van 4 mei verbleef één exemplaar in het telgebied. Op 19 mei zijn twee foeragerende vogels gezien, onvoldoende voor territoriavorming.

Tapuit Een fraai mannetje tapuit is op 7 april gezien.

Kramsvogel Een solitaire kramsvogel vloog op 7 april noordwaarts over het gebied.

Raaf Op 4 mei vloog een exemplaar over het gebied. Daarbij vlogen, naast elf kemphanen, ook andere weidevogels op.

5.3 Andere waarnemingen

Haas Op 7 april is één haas waargenomen. Op 4 mei en 9 juni zijn telkens twee exemplaren gezien.

Mol Verspreid over het gebied zijn molshopen aangetroffen, vorig jaar nog afwezig.

5.4 Rode- en Oranje lijst soorten

Rode lijsten zijn bedoeld om aandacht te vestigen op soorten die bedreigd of kwetsbaar zijn. Wanneer een soort op de Rode lijst verschijnt, is er sprake van een aanzienlijke bedreiging. De Oranje lijst is ingevoerd als vroegtijdige waarschuwing, zodat tijdig ingrijpen mogelijk is. Beide lijsten kunnen dienen als graadmeter voor de effectiviteit van het natuurbeheer. In de Rode lijst voor broedvogels (Kwak et al., 2018) worden vijf categorieën onderscheiden. Voor het onderzochte terrein in 2025 zijn de volgende relevant:

Bedreigde soorten: Soorten die sterk zijn afgenomen en zeldzaam tot zeer zeldzaam zijn, evenals soorten die zeer sterk zijn afgenomen en zeldzaam zijn.

Kwetsbare soorten: Soorten die zijn afgenomen en vrij tot zeer zeldzaam zijn, en soorten die sterk tot zeer sterk zijn afgenomen en vrij zeldzaam zijn.

Gevoelige soorten: Soorten die stabiel zijn gebleven of zijn toegenomen en zeer zeldzaam zijn, evenals soorten die sterk tot zeer sterk zijn afgenomen maar nog algemeen voorkomen.

Rode lijst soorten			Oranje lijst soorten
Bedreigd	Kwetsbaar	Gevoelig	
zomertaling	slobeend	smient, grutto, tureluur	scholekster, kluut, kievit

Tabel 2. Territoriumsoorten van de Rode- en Oranje lijst in de Maatpolder Buitendijks in 2025.

6 GLUREN BIJ DE BUREN

In augustus 2024 heeft voormalig akkerbouwer Gerard Rigter achter zijn woning en bedrijf een plas-drasgebied van drie hectare aangelegd, op minder dan honderd meter van de noordelijk gelegen Maatpolder Buitendijks. Met schone bagger uit Flevoland zijn dijkjes gevormd om het water vast te houden. Door het droge voorjaar was intensief waterbeheer nodig: elke drie dagen werd driehonderd kuub water uit de westelijk gelegen Maatswetering het gebied ingepompt. Dankzij deze inspanning bleef de klei vochtig en zacht, een belangrijke voorwaarde voor bodemleven en foeragerende vogels.

*Maatpolder Buitendijks (rode grenslijn)
met plas-drasgebied Gerard Rigter (gele grenslijn).*

Buiten en na de geplande tellingen kon de inventariseerder het niet laten om zijn telescoop richting het zuiden te draaien. Naast fraaie vogelwaarnemingen werd gelet op het pendelgedrag van kluten: het heen-en-weer vliegen tussen het plas-dras van Rigter en het buitendijkse gebied. Dit gedrag zou erop kunnen wijzen dat de vogels mogelijk foerageren in het voedselrijke plas-dras en broeden in het meer beschutte buitendijkse terrein. Of andersom. De observaties zijn niet kwantitatief van aard en dienen als anekdotisch geïnterpreteerd te worden.

De eerste kluten zijn begin maart in het buitendijkse gebied waargenomen. Tot eind maart werd enige pendelactiviteit tussen beide gebieden opgemerkt. Het lijkt erop dat dit stopte, of in ieder geval verminderde, toen er in beide gebieden sprake was van paarvorming (eind maart/begin april). De gebiedskeuze was kennelijk bepaald.

Op 19 mei werden in Maatpolder Buitendijks drie broedende kluten geteld, naast veertien foeragerende individuen. Tegelijkertijd bevonden zich 25 kluten in het plas-dras van Rigter: negen broedende vogels, één paar met pullen en de rest foeragerend. Er kon geen directe relatie tussen beide groepen (meer) worden vastgesteld.

Een gebied dat zowel als foerageer- als broedplek functioneert, moet aan specifieke ecologische eisen voldoen: een geschikte bodemstructuur voor nestbouw, voldoende voedsel voor volwassen en juveniele vogels, en beschutting tegen predatoren. Als beschutting moet het plas-drasgebied het hebben van hier en daar verspreide kleiklonten, kleirichels en dijkjes. Maatpolder Buitendijks biedt bescherming via vegetatie.

Met acht territoria kan het buitendijkse gebied nog wedijveren met het kale plas-dras van Rigter. Hoe deze klutenbalans zich ontwikkelt, zal het komende broedseizoen uitwijzen.

7 CONCLUSIE EN SLOT

De voortekenen voor dit broedseizoen waren niet zo gunstig. Eind februari ontving ik meerdere appjes van bezorgde *fjildlju* uit Friesland: ‘In de goeie tijd waren kieviten al volop aan het baltsen’ of ‘Het is weliswaar nog vroeg in het jaar, maar ik durf eigenlijk nu al te stellen dat dit allesbehalve een gunstig teken is. De vitaliteit van de kievit is verzwakt en de populatiekrimpt zet merkbaar door.’ En inderdaad, tijdens mijn avondwandelingen hoor ik eind februari vanuit huis normaal gesproken ook de kieviten baltsen.

Vogelbescherming Nederland sloeg eind mei alarm over het droogste voorjaar ooit gemeten. Weilandten waren op veel plekken zo hard als beton, waardoor regenwormen onbereikbaar waren voor de lange snavels van de grutto’s.

Door de droogte ontstond vertraging in de eileg. Toch slaagden de grutto’s erin voldoende voedsel te vinden om eieren te kunnen produceren. Ze deden er langer over om te beginnen, maar toen ze eenmaal begonnen, was dat massaal.

Weidevogelkuikens zijn voor een groot deel afhankelijk van insecten. Water is essentieel voor insecten om tot ontwikkeling te komen. Rond Maatpolder Buitendijks ligt een ringsloot, met daarbinnen negen greppels met een flauw talud. Deze doorwaadbare geulen zijn 10 tot 25 meter breed en 90 tot 100 meter lang. Dankzij hun modderige oevers en ondiepe plekken, waar geen sprake is van droogte, vormen ze een ideale leefomgeving voor insecten, die zich hier dan ook volop laten zien. Het broedseizoen in Maatpolder Buitendijks resulteerde onder meer in elf alarmerende grutto- en dertien tureluurparen tijdens de laatste telling op 9 juni: een opvallend en ecologisch veelzeggend resultaat.

Tot slot is het een verademing om een broedvogelinventarisatie van een weidevogelgebied af te ronden zonder een hoofdstuk over predatie.

8 DANKZEGGING

Niek van 't Klooster (Coördinator Natuurbeheer Eemland Natuurmonumenten) en Jan Roodhart (Coördinator Natuurbeheer Natuurmonumenten) dank ik voor de interesse in het onderzoek en de kennis over gebruik en beheer van het gebied. Gerard Rigter vertelde gepassioneerd over zijn natte gebied achter zijn bedrijf.

9 GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Beintema, Albert, 2019.

De bergeend. Uitgeverij Atlas Contact, Amsterdam/Antwerpen.

Boele A. *et al*, 2025.

Broedvogels in Nederland in 2024. Sovon-rapport 2025/47. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Buiter, Rob, 2025.

Na het 'rampjaar 2024' is er nu eens goed nieuws over de grutto. Trouw, 12 juni 2025.

Houten, Marc van, 1996.

Over de invloed van droogte op broedsucces van weidevogels. De Korhaan, Jaargang 30, Nr. 4, 97-98.

Houten, Marc van, 2024.

Broedvogelinventarisatie van Maatpolder Buitendijks 2024. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Uitgave 326, Hilversum.

Kwak, R. *et al*, 2018.

Bedreigde vogels in Nederland. Vogels van de Rode lijst in hun leefgebied. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Lang, de W., 2025. 'Uniek plasdrasgebied in Eemnes is een groot vogelparadijs'. In: *De Gooi en Eemlander*, 28 juli 2025.

Vergeer, J.W. *et al*, 2016.

Handleiding Sovon broedvogelonderzoek: Broedvogel Monitoring Project en Kolonievogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

BIJLAGEN

- Bijlage 1** Soorten en territoria van broedvogels van de Maatpolder Buitendijks in 2025, 2024, 2023, 2021, 2019, 2017, 2015, 2013, 2011, 2009, 2008, 2007, 2005, 2003, 2002, 1999 en 1989.
- Bijlage 2** Territoriakaarten per soort in 2025.

Bijlage 1

Soorten en territoria van broedvogels van de Maatpolder Buitendijks in 2025, 2024, 2023, 2021, 2019, 2017, 2015, 2013, 2011, 2009, 2008, 2007, 2005, 2003, 2002, 1999 en 1989.

Bijlage 1

Soorten en territoria van broedvogels van de Maatpolder Buitendijks in 2025, 2024, 2023, 2021, 2019, 2017, 2015, 2013, 2011, 2009, 2008, 2007, 2005, 2003, 2002, 1999 en 1989. Vanaf 2021 is het terrein volledig anders ingericht.

Soort	2025	2024	2023	2021	2019	2017	2015	2013	2011	2009	2008	2007	2005	2003	2002	1999	1989
Knobbelzwaan	-	1	-	-	1	-	1	-	-	1	1	-	-	?	?	-	-
Kolgans	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Grauwe gans	-	-	1	-	3	>10	7	-	3	1	-	5	8	?	10	-	-
Grote Canadese gans	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Nijlgans	-	-	-	-	1	2	-	-	-	1	-	-	1	1	?	-	-
Brandgans	-	-	1	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bergeend	5	2	3	-	2	1	2	2	3	1	2	1	2	?	?	?	-
Smient	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Krakeend	3	5	2	-	1	3	3	-	-	1	1	1	2	?	?	-	-
Wilde eend	-	3	-	-	-	2	-	3	1	2	-	-	1	-	2	-	-
Soepeend	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Zomertaling	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Slobeend	6	5	-	-	1	1	3	1	1	1	-	-	1	1	-	1	-
Kuifeend	1	1	-	-	-	3	-	2	1	1	1	-	1	?	?	?	-
Meerkoet	3	5	1	-	-	2	-	-	1	1	?	1	1	2	3	?	-
Scholekster	6	3	1	1	1	2	1	2	1	1	-	1	?	2	2	-	-
Kluut	8	4	-	-	2	3	-	2	-	2	-	-	1	2	1	?	-
Kleine plevier	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bontbekplevier	-	-	-	5	1	1	-	1	1	1	1	-	2	1	-	-	-
Kievit	13	9	8	7	11	11	2	-	8	2	3	3	5	2	4	-	-
Grutto	15	6	5	-	7	3	4	2	4	3	1	1	2	1	2	-	1
Tureluur	13	9	11	2	2	3	2	2	3	2	3	1	2	3	2	-	-
Gele kwikstaart	-	-	1	1	1	-	2	1	1	1	-	-	2	1	1	1	-
Kleine karekiet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
Rietgors	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Aantal territoria	76	54	35	18	34	50	28	19	29	30	13	16	31	16	27	2	1
Aantal soorten	13	13	11	7	13	15	11	11	13	19	8	10	14	10	9	2	1

? = Wel geteld, geen stippen op kaart

Bijlage 2 Territoriakaarten van de broedvogelsoorten van de Maatpolder Buitendijks in 2025.

De verspreiding van de soorten wordt weergegeven door middel van stippenkaarten, waarbij elke stip globaal de ligging van het territorium aangeeft.

Grote Canadese Gans 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:

2025

Telgebied:

85771 Maatpolder-Buitendijks

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		datumgrens	fusie-afstand
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen		
-	X	X	X					2	1	25-3 t/m 25-6

Sovon

Bergeend 5 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:

2025

Telgebied:

85771 Maatpolder-Buitendijks

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen	
..	X	X	X					2	1

25-4 t/m 10-7

1500

Sovon

Smient 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:

2025

Telgebied:

85771 Maatpolder-Buitendijks

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen	
-	X	X	X					2	10-5 t/m 10-7

Sovon

Krakeend 3 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

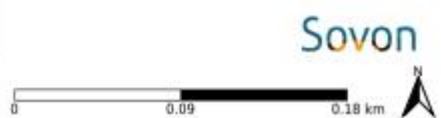
Periode:

2025

Telgebied:

85771 Maatpolder-Buitendijks

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen	
-	-	X	X	-	-	-	-	2	1
X	X	-	-	-	-	-	-	2	15-4 t/m 10-6

Sovon

Zomertaling 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:

2025

Telgebied:

85771 Maatpolder-Buitendijks

geldige waarnemingen				normbezoeken				minimaal binnen		fusie-	
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumg.		afstand
x	x	x	x					2	1	15-4 t/m 25-8	750

Sovon

Slobeend 6 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:

2025

Telgebied:

85771 Maatpolder-Buitendijks

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
x	x	x	x					2	1	15-4 t/m 25-8	750

Sovon

Kuifeend 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:

2025

Telgebied:

85771 Maatpolder-Buitendijks

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		datumgrens		fusie-
adult	paar	territoriaal	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumg.	datumgrens	afstand
man	X	X	X					2	1	10-5 t/m 30-6	750

Sovon

Meerkoet 3 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:

2025

Telgebied:

85771 Maatpolder-Buitendijks

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		datumgrens	fusie-afstand
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen		
X	X	X	X					2	1	15-4 t/m 5-6

Sovon

Scholekster 6 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:

2025

Telgebied:

85771 Maatpolder-Buitendijks

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		datumgrens	fusie-afstand
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen		
-	X	X	X					2	1	20-4 t/m 5-8
										1000

Sovon

Kluut 8 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:

2025

Telgebied:

85771 Maatpolder-Buitendijks

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen	
	X		X					1	1-5 t/m 5-6

Sovon

Kievit 13 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:

2025

Telgebied:

85771 Maatpolder-Buitendijks

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen	
man	X	X	X					2	1

Sovon

Grutto 15 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:

2025

Telgebied:

85771 Maatpolder-Buitendijks

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen	
x	x	x	x					2	1
								25-3 t/m 10-5	1000

Sovon

Tureluur 13 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:

2025

Telgebied:

85771 Maatpolder-Buitendijks

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-	
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumgrens	afstand
-	-	X	X					2	1	15-4 t/m 10-6
X	X	-	-					2	1	10-5 t/m 10-6

Sovon

